

Individuell plan

INSATSEN INDIVIDUELL PLAN, § 10.

FÖRORD

Rätten till individuell plan glöms ofta bort, trots att det är med denna plan som den enskilde själv kan styra. Några få procent av de enskilde har en individuell plan.

Individuell plan är en av de minst kända paragraferna i LSS. Jag brukar kalla den "den 11:e insatsen". Det är enligt min mening en av de viktigaste paragraferna.

Den blandas ofta ihop med andra planer. Frågar jag personal och föräldrar så är individuell plan detsamma som "genomförandeplan", den plan som ska finnas på den eller de verksamheter du deltar i, dvs. oftast bostäder enligt LSS och daglig verksamhet. Om jag söker på internet så kommer en annan plan upp, nämligen SIP, samordnad individuell plan. Men SIP är för socialtjänsten, en samordning mellan SoL (Socialtjänstlagen) och HSL (Hälso- och sjukvårdslagen), inte för LSS.

Både genomförandeplan och SIP är dessutom planer för verksamheterna/professionen och beslutade av dessa. Ditt eget självbestämmande är där begränsat och planens upplägg är styrd av verksamheterna. Individuell plan enligt LSS är den enskildes plan, "Min plan".

Harald Strand
Förbundsordförande

Handläggare och samordnare måste komma ihåg att det är den enskilde och dennes vårdnadshavare/god man som ska styra hur planen ska se ut och vilka som ska vara med, hur man ska komma fram till en lösning, när och var mötena ska vara.

Inledningsvis behöver den enskilde ofta träffa den person, som den enskilde föreslagit som samordnare, för att "förplanera". Allt utgår från skälen till att den enskilde vill ha en individuell plan enligt LSS. Detta styr resten av processen: vilka som behöver vara med, vad som är viktigt att ta upp just nu, hur – vilka insatser eller åtgärder som behövs och hur de ska utformas, när det beslutade ska vara genomfört, när och hur ofta man ska träffas samt var planeringsmötet/mötena ska äga rum.

Bara ca 7 procent av alla personer som har LSS-insatser har en individuell plan. Inget tyder på att en ökning sker. Många kommuner följer inte lagen och undviker att erbjuda individuell plan. De är inte bra då individuell plan är en viktig plan för att LSS grundläggande principer ska kunna uppnås.

VAD ÄR EN INDIVIDUELL PLAN?

10 § I samband med att en insats enligt denna lag beviljas ska den enskilde erbjudas att en individuell plan med beslutade och planerade insatser upprättas i samråd med honom eller henne. Den som har beviljats en insats ska när som helst kunna begära att en plan upprättas, om det inte redan har skett. I planen ska även åtgärder redovisas som viddas av andra än kommunen eller landstinget. Planen ska omprövas fortlöpande och minst en gång om året.

VAD ÄR PROBLEMEN?

Bara några få procent av brukarna har en Individuell plan trots att kommunerna är skyldiga att erbjuda en sådan till alla som har en insats enligt LSS.

Det finns ett antal olika planer som förvirrar oss:

- Genomförandeplan bostad enligt LSS
- Genomförandeplan daglig verksamhet
- Vårdplan HSL
- Habiliteringsplan
- SIP (samordnad individuell plan SoL/HSL)

Men alla dessa är verksamheternas planer. Bara Individuell plan enligt LSS 10 § är brukarens egen plan. Den är viktig då den är en del av LSS och blir en bindande överenskommelse mellan brukaren och kommunen.

En vanlig kommentar från kommunen är "Det du tänker på som individuell plan är nog det vi kallar genomförandeplan". Förhoppningsfullt beror detta svar på okunskap hos handläggaren. Men det är ett svar som är helt fel.

NÄR OCH VARFÖR SKA MAN BEGÄRA EN INDIVIDUELL PLAN?

Orsakerna till varför man begär att få en individuell plan upprättad varierar. Här ges några exempel:

- Slippa vara ensam "spindel i nätet" som anhörig/god man
- Motverka otydlig ansvarsfördelning
- Behov av förändring
- Behov av större inflytande
- Behov av långsiktighet

VAD ÄR EN INDIVIDUELL PLAN?

Det är den enskildes eller dennes vårdnadshavare eller företrädare som tar initiativ till att utarbeta en individuell plan. Det är den enskildes behov som styr hur en individuell plan utformas och vad som ska tas med i planen. Det är också den enskildes som styr vilka som bjuds in till ett möte för att planera en IP. Det är dock viktigt att den/de som kan fatta beslut om olika insatser finns närvarande.

Det är den enskildes som avgör vad som ska diskuteras och det är den enskilde som väljer vem som ska upprätta planen. Det kan vara LSS-handläggaren om du har förtroende för hen, men det kan ofta vara bra att ta hjälp av en utomstående kunnig person som den enskilde själv valt.

En individuell plan består av två delar; dels av planeringsmötet där den enskilde tillsammans med andra diskuterar och planerar vad och på vilket sätt den enskilde vill förändra sin situation, dels av det dokument som blir resultatet.

Syftet med en individuell plan är att öka den enskildes delaktighet och inflytande i frågor som rör hens livssituation och de insatser som ges. Planen syftar även till att underlätta samordningen mellan de olika omsorgsgivarna. Planen ska utgå ifrån den enskildes egna mål, intressen och önskemål och för barn förskola/skola och fritids. Den ska omfatta alla de olika behov som kan tillgodoses genom insatser från flera kompetensområden, det vill säga inte bara LSS-insatser.

Målet med planen är att ge individen möjlighet att utöva sina rättigheter som LSS föreskriver. Målet med insatserna ska vara att främja den enskildes jämlikhet i levnadsvillkor och fulla delaktighet i samhällslivet, samt vara grundad på respekt för den enskildes självbestämmande och integritet. Insatserna ska därför utformas så att de svarar mot den enskildes situation. Den enskilde ska ha ett direkt inflytande både i planering och i utformning av insatsen samt i genomförandet. Om den enskilde uppenbart saknar förmåga att på egen hand ta ställning kan vårdnadshavare, god man, förmyndare eller förvaltare vara den som begär insatserna.

Ovanstående kan sammanfattas som att individuell plan ska vara en konkret, skriftlig planering av de samlade insatserna för att ge individen ett gott liv. Planen ska utformas så att den ger möjlighet till uppföljning och förändring. Planen ska följas upp och utvärderas samt uppdateras minst en gång per år, för att man verkligen ska veta att den svarar mot den enskildes aktuella behov.

PUNKTER SOM EN INDIVIDUELL PLAN MÅSTE INNEHÅLLA

- Anledningen till att man vill utforma/upprätta en plan.
- Vad jag vill uppnå.
- Vem är med på mötet då individuella planen skrivs.
- Vem som ska göra vad och när det ska vara klart.
- Tidpunkt för uppföljning och utvärdering.
- Underskrifter.

PLANERING PÅ DEN ENSKILDES VILLKOR INNEBÄR

Att:

- ta reda på hur det är nu.
- ta reda på hur det borde vara – formulera mål; dels konkreta och kortsiktiga, dels långsiktiga mål.
- planera och bestämma hur man når målen.
- bestämma vem som gör vad och när det ska vara utfört.
- under genomförandet följa upp hur det fungerar – och vid behov ändra.
- efter en tid värdera om effekten blev som planerat – d.v.s. om målen uppnåtts.
- vid behov revidera planen och ta reda på hur det är nu.

VARFÖR SKA DU HA EN INDIVIDUELL PLAN?

Individuell plan är:

- Den enda plan som är din egen. Alla andra planer är verksamhetsplaner.
- "Planernas plan", d.v.s. den ska samordna alla dina egna planer.
- Den plan där du bestämmer själv vad som är viktigt för dig.
- En möjlighet att planera för en liten eller stor förändring, eller bara för en bättre fritid.
- Ditt skydd så att du inte "faller mellan stolarna". Du får en sammanhållen plan för en eller flera insatser vilket ger ökad rättssäkerhet oavsett vem som är ansvarig.

INDIVIDUELL PLAN GÖR ALLA TILL VINNARE

- Alla aktörer som bidrar och samverkar kring din individuella plan blir skickligare.
- Alla aktörer är på plats och kan fatta beslut direkt utifrån en gemensam överblick.
- Andra planer kan snabbt bygga på detaljer utifrån din övergripande Individuella Plan.
- Tydliga mål kan formuleras och följas upp.
- Individuell plan innebär en avlastning för anhöriga/gode män.

DIN PERSONLIGA VINST

- Ökat eget inflytande och självbestämmande.
- Ökad trygghet genom förutsägbarhet och långsiktighet.
- Bättre struktur genom samordningen.
- Bättre behovstillfredsställelse och ökad rättssäkerhet.
- Alla dina individuella behov blir tydligare.

HANDLÄGGARENS VINST

- Bättre arbetstillfredsställelse genom att hen kan arbeta långsiktigt.
- Ser den enskildes alla behov och hela livssituationen.
- Tydlig ansvarsfördelning gör uppföljning och utvärdering enklare.
- Samverkan ökar handläggarens kompetens även utanför det egna arbetsområdet.
- Individuell plan spar tid och resurser – inget dubbelarbete och inga akuta insatser i framtiden.

KOMMUNENS VINST

- Individuell plan ger utmärkt underlag för planering både på kort och lång sikt.
- Att ”göra rätt från början” spar både frustration och resurser.
- Kunskapen hos alla som deltar ökar.
- Ökad chans till nöjdare individer och medarbetare.

KOMMUNENS SÄRSKILDA ANSVAR

- Enligt paragraf 14 har kommunen samordningsansvaret för alla insatser som ges enligt LSS till en person boende i kommunen eller i annan kommun dit personen hänvisats bostad av ursprungskommunen.
- Kommunen ansvarar för att samordna alla insatser som ges till den enskilde, även sådana som ges av andra utförare. Kommunen skall se till att insatserna för en person samordnas på bästa sätt för denne. Det innebär att kommunen aktivt måste söka kunskap om alla utförares åtgärder som ges till den enskilde.

